

ter spørgsmål, der har betydning for den, der vil forstå den vigtige del af nutidens samfundsliv, som arbejderspørgsmålet udgør. Nyttig til at forstå særlig arbejdernes retsstilling er det af den nuværende formand Eiler Jensen skrevne kapitel: Det faglige retsgrundlag.

Knap så tilfredsstillende er bogens hovedkapitel, forfattet af A. Kocik og Henry Grünbaum: Organisationens historie. Det forekommer anmelderen, at det i for høj grad er blevet til ren annalistisk historieskrivning, et lidt koncentreret opkog af de efter hinanden følgende årsberetninger. Det er i hvert fald et træls arbejde at følge forfatterne ned gennem tiden. Ganske vist har der i de sidste 25 år knap været så megen udvikling i selve organisationsforholdene som tidligere, skønt lockouten i 1925 kunne mere end måle sig med den i 1899. Men der kunne dog måske være skrevet med lidt mere udblik til den uden for arbejderbevægelsen stående verden og med klarere sammenstilling af begivenhederne i forskellige år. De samme to forfattere har også skrevet et kapitel om samvirke og selvstændighed, hvor forfatterens fortrolighed med de praktiske organisations-spørgsmål kommer mere til sin ret.

Bogen er dels i teksten, dels særskilt til sidst forsynet med en række tabeller og oversigter, der illustrerer udviklingen, og den er udstyret med tålrige billeder og flere alfabetiske registre, der vil hjælpe den interesserede til at finde oplysninger, han søger. Bogens indgående behandling af en vigtig side af det danske samfundsliv i den første halvdel af det tyvende århundrede gør den til en nyttig håndbog.

Even Marstrand.

Helge Nielsen og Victor Thalbitzer: Skatter og skatteforvaltning i ældre tider. Nyt nordisk Forlag, Arnold Busck, København 1948. 210 sider. Pris 15,50 kr.

Bogen er udsendt i anledning af Amtsforvalterforeningens 25 års jubilæum og har til hensigt »at give en historisk oversigt over lovgivningen om de direkte statsskatter i tiden fra 1660—1903 og forvaltningen af skatteopkrævningen i denne

periode«. Den hører på ingen måde til de mange kedsommelige jubilæumsskrifter, men giver en livlig og ligefrem underholdende fremstilling af den danske beskatnings brogede historie fra enevældens indførelse.

Forfatterne har inddelt stoffet i en 1. del om »skatter« og en 2. del om »skatteforvaltning«. Selv om det første emne nok er det bredeste, har dispositionen fået lovlig stærk overbalance, idet 1. del er på 173 sider, 2. del på 18 sider! 1. del er i hovedsagen skrevet af bibliotekar, cand. mag. Helge Nielsen. Den indeholder en meget grundig beskrivelse af de skiftende skatter (herunder forøvrigt også i nogen grad de indirekte skatter: konsumtion og told m. v.), af baggrunden for deres udskrivning og af skattegrundlaget og principperne for skatteberegningen. Sammenhængen med landets økonomi, med de forsk. befolkningsklassers magtstilling og med den militære situation er vist på særdeles anskuelig måde. Man får et stærkt indtryk af, i hvor høj grad krige og rustninger har været anledningen til de virkelig store skattebyrder. Hyppigt citeres gamle forordninger, protokoller og breve, hvad der bidrager til at gøre stoffet levende og nærværende. I al detailrigdommen kan man måske dog nu og da synes, at de store linier er ved at forsvinde. Af den nyere tids skattheorie er især matrikelforordningen 1840 og hartkornsegaliseringen 1850 indgående fremstillet, med interessant belysning af datidens politiske personligheder.

I forhold til 1. del er 2. del om skatteforvaltningen, skrevet af amtsforvalter Thalbitzer, unægtelig noget summarisk. Indledningsvis bringes en meget interessant beskrivelse af oppebørselsvæsenet i den første tid efter 1660, men derpå springer fremstillingen meget hurtigt frem til nutiden. Særlig afsnittet om amtstuerne (på 2 sider!) synes man — ikke mindst i betragtning af anledningen til bogens udgivelse — at der burde være gjort mere ud af. Det er næsten kun et notat om tidspunkterne for oprettelse og nedleggelse af amtstuer. I et sådant tilfælde ville et kort med indtegning af de tidligere og nuværende amtstuedistrikter hjælpe betydeligt på overskueligheden. — Forøvrigt ville også ved fremstillingen i bogens 1. del af hartkornbeskatningen m. m. lidt kortmateriale have været en gevinst.

Kai Lemberg.